

LENNART SEGERSTRÅLES

FINLANDIA-

fresker i Finlands Bank

Gud välsigne och  
bevara Ditt folk, Finik,  
år 1944!

Segers.

Helsingfors 1943 - Centraltryckeriet

## FINLANDIA - FRESKERNA

År 1938 gav Finlands Banks dåvarande chef, Risto Ryti, i uppdrag åt konstnären Lennart Segerstråle att framlägga skizzer till två väggmålningar i bankens trapphall å de 7,50 × 3,70 m. stora ytor, som flankera uppgången i densamma.

Konstnären gavs full frihet beträffande motiven. Redan de första, blott antydda skizzerna framförde den grundtanke »Finland vaknar» och »Finland bygger», som blev utgångspunkten för det slutliga utförandet.

Bankfullmäktige godkände skizzerna definitivt 1941 och gav den av banken tillsatta expertkommissionen, bestående av professorn i konsthistoria Onni Okkonen, professor Yrjö Hirn och magister Edvard Richter i uppdrag att även följa med utvecklingen av freskerna.

Efter fem års förarbeten, avbrutna av krig och därmed sammanhörande andra uppdrag, kunde konstnären slutligen måla freskerna under vårvintern 1943. I april s. å. anordnades i Konsthallen en utställning,

som fyllde dess salar med ovannämnda förarbeten ända fram till slutkartongerna i naturlig storlek.

Detta häfte vill genom några bilder ur freskernas tillkomsthistoria och särskilt genom reproduktioner av dem själva samt nedanstående text av konstnärens egen hand ge åskådaren en närmare beskrivning om miljön, tekniken och motivens idéinnehåll.

### FINLANDS BANKS TRAPPHALL

är redan förut dekorerad med glasmålningar av Juho Rissanen. På grund av deras färgskala ha freskerna hållits relativt dämpade, mer i valör. Utvecklingsförloppet i freskernas idéinnehåll löper från vänstra väggens högra hörn längs den stigande trappan och avslutas således i uppgåendets riktning. Fresken på högra sidan fortsätter motivet i motsatt riktning. Härigenom börja och sluta freskerna vid fönstren. Freskerna belysas ständigt av elektriskt ljus och ha uteslutande beräknats för sådant. Några störande biljusverkningar behöva sålunda icke befaras, då detta ljus dominerar.

## TEKNIKEN

Fresko är ett särskilt språk för sig. Det är målning på murbruk. »Al fresco» betyder att målningen utföres på *färskt* bruk och är den renaste tekniken. Fresko är icke obunden som ett fritt stafflimåleri. En yta, vilken upptager en så stor del av rummets väggar, som en fresk vanligen gör, måste uppfattas och behandlas i ett strängt bundet sammanhang med rummets helhetskrav. Färgvalet är begränsat, endast en bestämd skala står till förfogande.

Freskomålningen utföres på en muryta, preparerad på ett särskilt sätt. Själva muren isoleras med beck för att utestänga all fukt. Över detta skikt spännes ett fint burnät, fäst med kopparspik i väggens fogar. Detta nät fäster det första rappningslagret vid becksiktet. Sedan det torkat påföres ännu tre murbrukslager av olika grov sand och kalkhalt. Det yttersta lagret i dessa fresker består av lika delar granitmjöl och »sumpad» kalk. På detta är målningen utförd »al fresco».

Murlagren påföres med en kort upptorkning mellan vart och ett, i en följd. Härigenom uppstår en tjock yta av färsk rappning, som tillåter c. 8—12

timmars målande på ytan. Ty då den torkat och ej mer »suger» kan intet ändras. Och det, som ej medhunnits, måste rivas samt nytt bruk uppföras. Målningen fortskrider därför i smärre stycken dag efter dag. Om något större stycke misslyckats, kan bruket i efterväg rivas, nytt uppföras och en ommålning ske. Detta är emellertid rätt invecklat, då omgivningarna redan torkat och ljusnat.

Målningen begynner med att konturerna i huvudsak överförs från kartongerna via en kopia, vars linjer intryckas i det våta puts slagret med ett skarpt föremål. Färgerna kunna blandas med kalk och ljusna då oberäkneligt mycket. Detta är en solid, om ock arbetsdryg metod, och måste noggrant i förväg utrönas genom uppljningsprov. Men både materialskönheten och hållbarheten stegras härigenom. Lasurer fullfölja en sådan undergrundning. Man blandar ut all färg och målar med kalkvatten.

## M O T I V E N

Freskerna ha med ett gemensamt namn kallats »Finlandia». Den första avdelningen, den vänstra väggen, skildrar »Finland vaknar», den senare »Finland bygger».

»FINLAND VAKNAR» syftar på det dunkla okända, hedendomens natt, ur vilken generationerna, sekel efter sekel, träda fram, lyssnande till något som börjar röra sig inom dem själva — medvetandet om den särskilda kallelse, som når nationen — blott en förstorad form av den enskilda människan. Hela framställningen vilar på analogin »folkets väg — ljusets väg». Ljusets svagaste form, nattens norrsken, har väckt folket ur dess omedvetenhet, dess dvala. De längst hunna individerna sträcka sig upp mot ljuset, utvecklingen. Driften att söka sig framåt är väckt. Det kan, historiskt sett, beteckna kors-tågen, men likaväl individen i dag. Allt, som fram-ställes, berör ett tidlöst skeende.

Så börjar kampen mot mörkret i alla dess former, yttre fiender såväl som inre. Folket — människan — samlar sig till kampen och tränger, under ständiga offer, fram mot ljuset. Intensiteten i kampen spränger mörkret — det onda — och öppnar ljus kring Moder Finland, symboliserad av kvinnan med den stupade sonen, frihetsoffret. Dess tillräcklighet blir den ständiga frågan om balansen: ljus och framåt-skridande eller mörker och tillbakagång? Kampens högsta stegring, lika väl som den enskildas dagliga maximala positiva insats i varje nu låter den sista

resten av mörker brista. Segern, våren är nådd. Under ett blommande träd står i gryningen en svartklädd kvinna, det fattiga, beprövade landet, med knäppta händer och tackar ljusets och kraftens Givare. Allt är nu förändrat. Vårmorgonens frid efterträder vinterns bistra mörker. Barnen leka, obekymrade om död och förintelse, sorglöst bland blommande sippor och sälg. Soldathustrun tager mot den hemvändande frontmannen, som ännu bär stridens spänning i sina drag. Längst till vänster stå två ynglingar inne i det nedflödande ljuset, framtidens ridå, och taga upp ny mark för landet. De beteckna det samfällda andliga och fysiska arbetet och gälla, oberoende av typerna, även samförståndet mellan klasser och språkgrupper — överhuvudtaget hela det positiva vapenbrödrskapet. Vardera bär sitt eget redskap, sina särskilda resurser, för den gemensamma tegan. Enigheten, framsprungen ur gemenskapen i upplevelserna, förenar dem.

»FINLAND BYGGER» fortsätter motivet på den andra väggen. Nya prövningar möta vårt folk. Så har det ständigt varit. Vid ett splittrat träd står en i vita skyddslakan klädd grupp karelska flyktingar och se ännu en gång bort mot sina hem. Två kvinnor blicka upp mot flygarna, den ena trycker under



skyddskåpan ett barn mot sitt bröst. Det är det oskyldigas tysta anklagelse mot våldet. — I ruinen ovanom står en ensam svartklädd gestalt som en förkolnad rest av det förgångna. Det är krigets materiella förstörelse överhuvud likaväl som den människa, vilken, blind för meningen med att ett skede i hennes liv strukits ut som ett passerat tillstånd, ändå söker sig tillbaka till en fruktlös fortsättning i det förgångnas linje.

Krigsförflyttningen antydes i gruppen med kvinnorna, som över gränslinjen mellan ljus och mörker draga bort med den sjuka på kälken. Den centrala gruppen visar framtidshoppet som oemotståndligt växer fram ur det förgångnas ruin. Våren knoppas, det unga livet spirar, hopp stiger upp ur hopplösheten, osjälvisk uppoftfringsvilja vänder ryggen åt självupptagenheten i de egna bekymren. Mörkret har än en gång besegrats av tron på ljuset och dess konkreta kraft. Och i förhållande till prövningens mått vidgar sig nu framtidens ljus större än någonsin, uttryckt i återuppbyggandets vilja och handling. Hemmet, samhällets urcell, bygges ånyo upp. Grunden lägges till ett nytt tidevarv med nytt både yttre och inre byggnadsmaterial. Över hemmets härd reser sig mot skyn ställningarna till det framväxande nya

Finland. Och skulle ännu mörker bryta in över vårt land, står regnbågen över det som ett symboliskt löfte om ljusets ständiga återkomst, när ovädret gått över.

\* \* \*

»FINLAND VAKNAR» var från början motivet, tänkt för den ena väggen. Det utvecklades hela tiden, trots stora omändringar, kring detta tema i nära anslutning till intryck av Sibelius Finlandiamusik.

»FINLAND BYGGER», motivet för den andra väggen, kretsade däremot kring ett flertal förslag med ekonomiskt liv och allmänt uppsving — industri, jordbruk, vägbygge o.s.v. Det stod dock alltmera klart för undertecknad, ju flera förslag som kommo till och måste övergivas, att en sådan lösning av den högra väggen skulle bli främmande för greppet på den vänstra: »Finland vaknar». Vid detta stadium i förarbetena avbröto de yttre händelserna utvecklingen. Vinterkriget och krigsförflyttningen inträffade. Vapenbrödraandan ingrep i hela den sociala grundsynen. »Finland bygger» började allt mer utforma sig till något annat än blott en materiell för-

nyelse och yttre återuppbyggnad. Så anmälde sig lösningen självmant genom upplevelserna som en direkt fortsättning av motivserien i »Finland vaknar» — den blev folkets fortsatta vandring genom nya prövningar mot ett allt verkligare ljus, allt större målmedvetenhet. Landets framtidsresning, som nu skymtar över hemmets återuppbyggnad, låter sin stödjepelare vila på den lilla gossens arbete med res-virket i hemmets vägg. Även den minsta positiva gärning räknas sålunda med i framtidsbygget och leder ljusets kraft in i folkets liv.

*Lennart Segerstråle.*



# FINLAND VAKNAR

FRESKOMÅLNING  
I FINLANDS BANK

ÅR 1943



*Vapenbrödraandan  
och framtidsarbetet*

## SEGERN

*Tacksambeten  
och förtröstan*

*Krigarens hemkomst  
Våren och barnen*

## KAM

*Moder Finland*



PEN  
*med frihetsoffret*

UPPVAKNANDET



*Första idéntkast till fresken 1938*

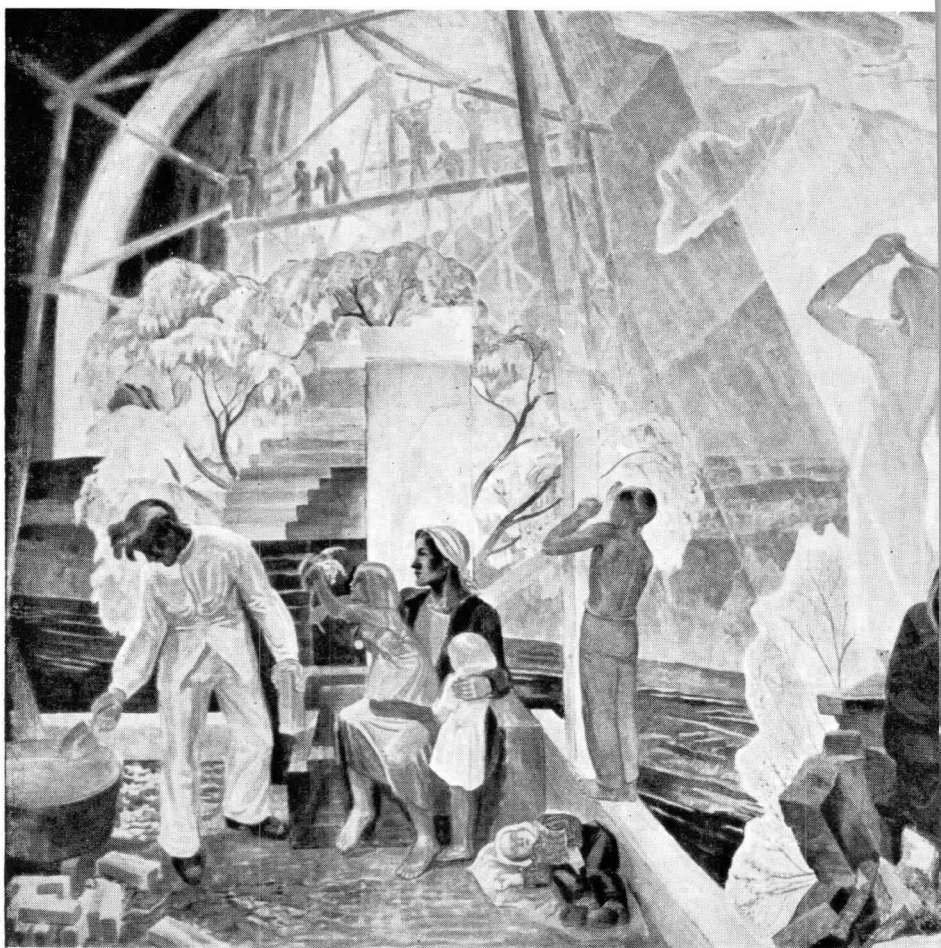


# FINLAND BYGGER

FRESKOMÅLNING

I FINLANDS BANK

ÅR 1943



## ÅTERUPPBYGGANDET

*Sambället  
Hemmet*

## FRAMTID

*Det förg*



HOPPET

*ingna*

FOLKFÖRFLYTTNINGEN OCH VINTERKRIGET

*Förstörelsen*

*Mot framtiden*

*Inför flyganfallet*



*Första idéntkast till fresken 1938*

FÖRARBETEN

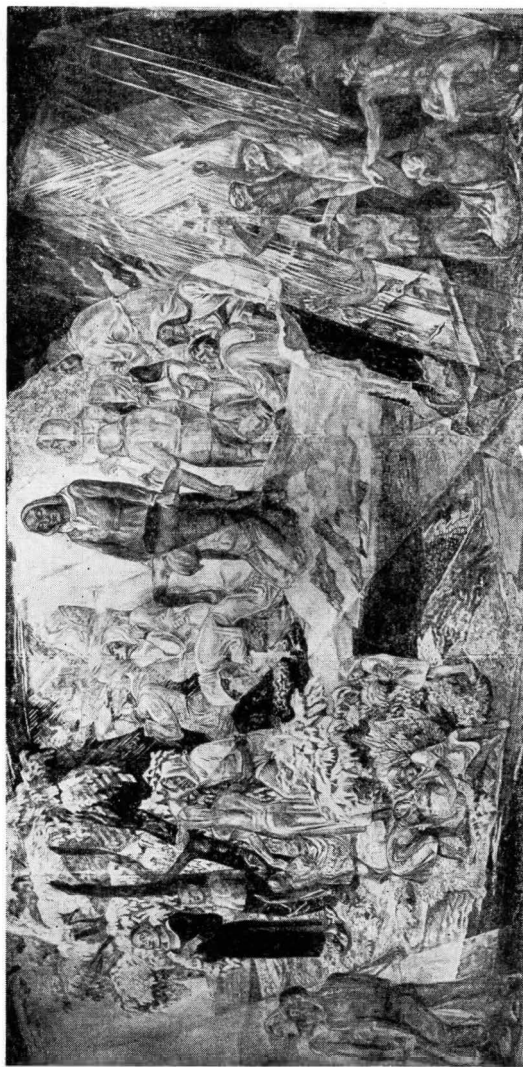
TILL

FRESKERNA

1938—1943

I

"FINLAND VAKNAR"



«Finland vägen», slutlig kartong 1943

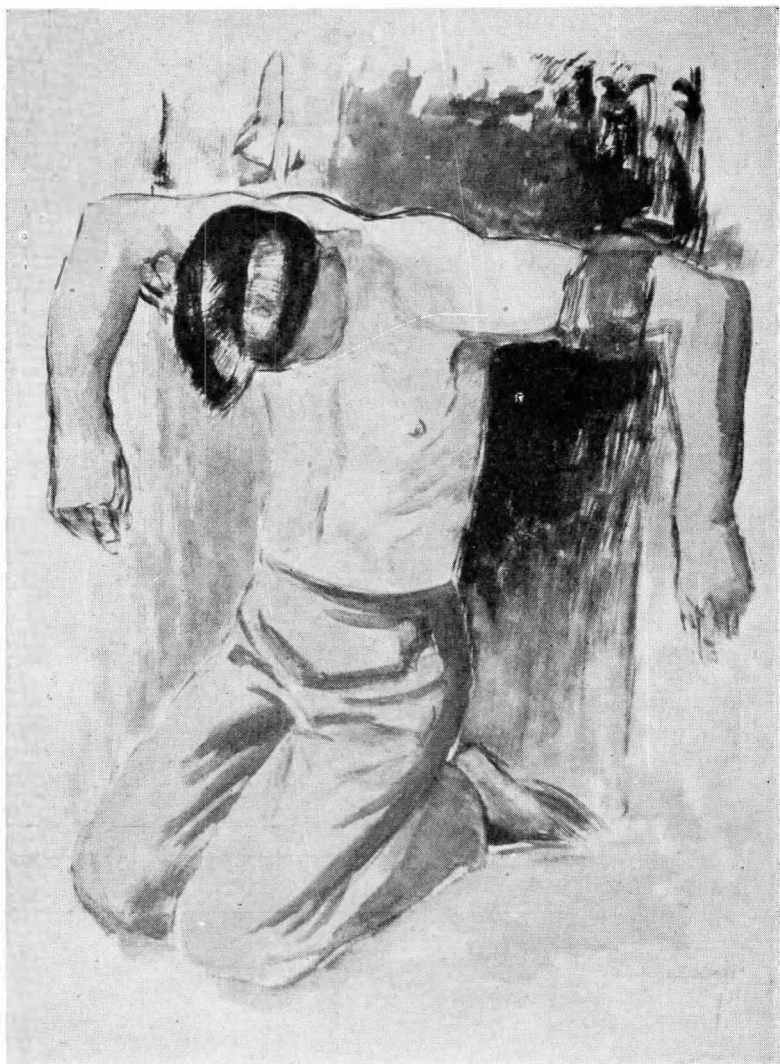


*Totalskiss till »Finland vintern», 1939*





*Moder Finland och frihetsoffret 1940*



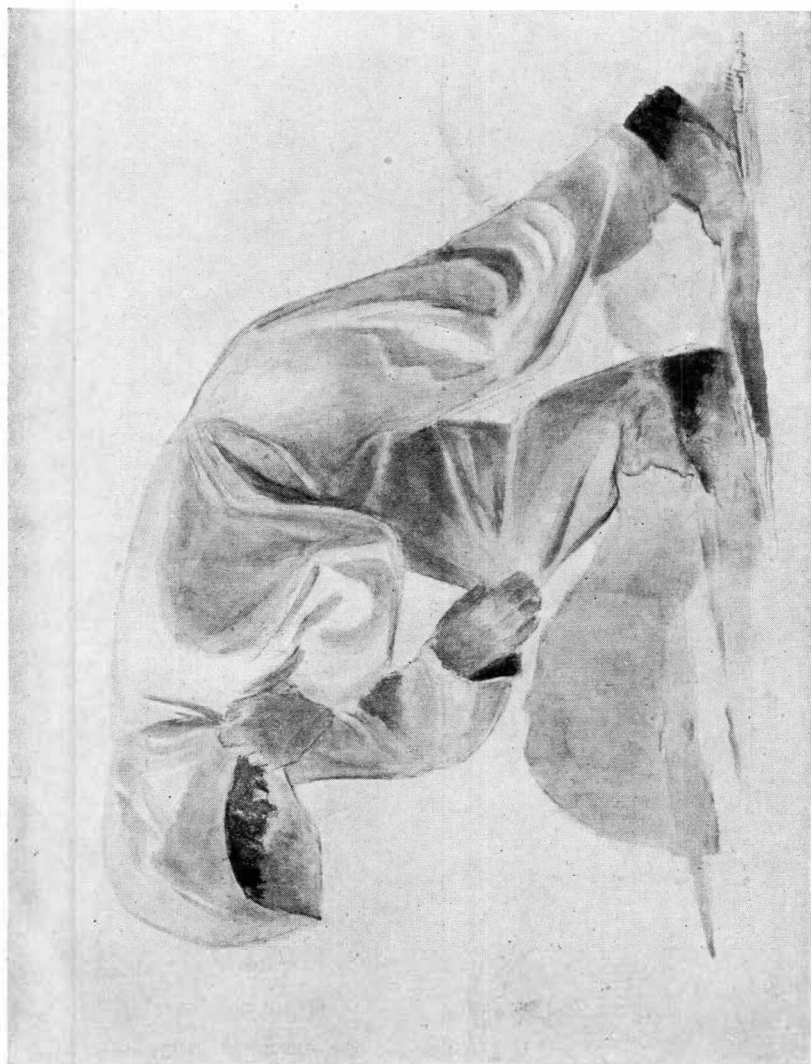
*Fribetsoffret, studie (sommaren) 1939*



*Variant studie till fribetsoffret 1939*



*Inför det yttersta 1941*



*Dignandé kerigare 1941*



*Studiebjud till Moder Finland 1941*



*Krigare 1940*



*Studier till Moder Finlands huvud 1943*

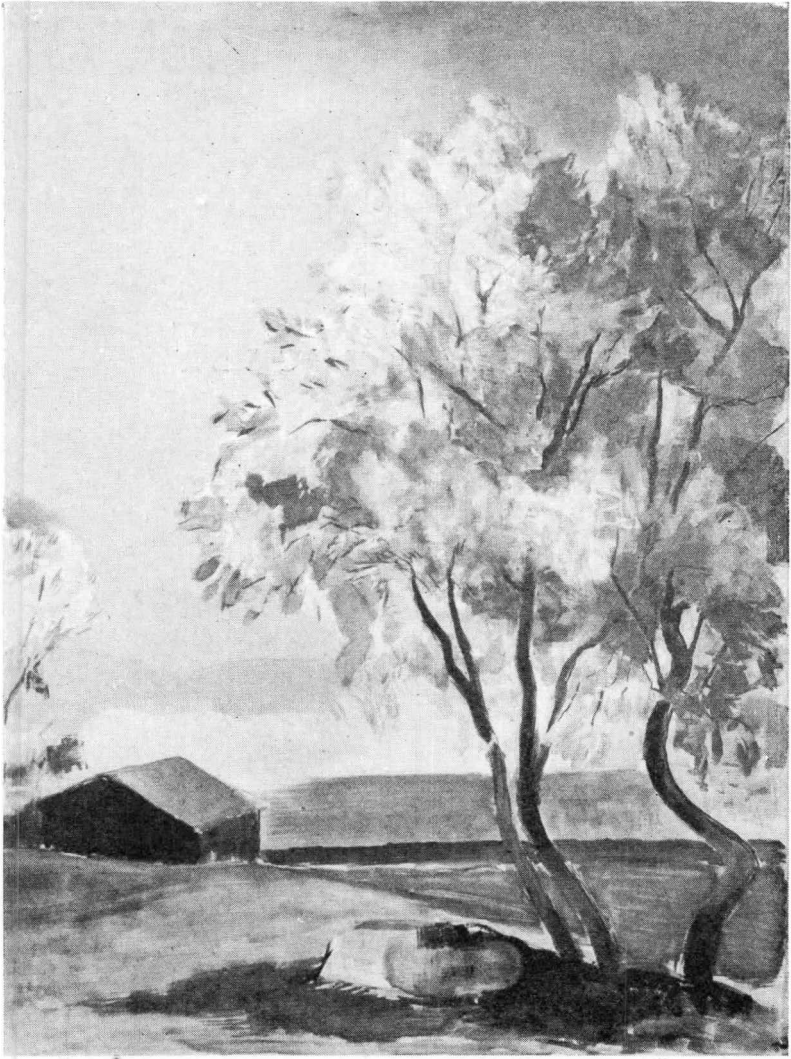




*Teckning av lyssnande 1939*



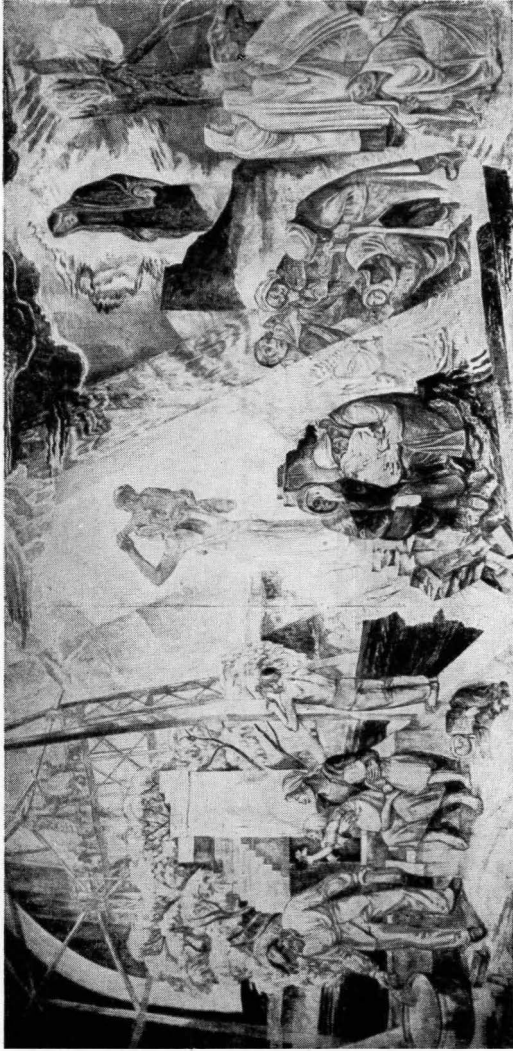
*Finlands tacksägelsebön 1941*



Hägg 1940

II

"FINLAND BYGGER"



»Finland bygger», slutlig kartong 1943



*Framtidshoppet 1940*



*Byggnadsarbetare 1941*

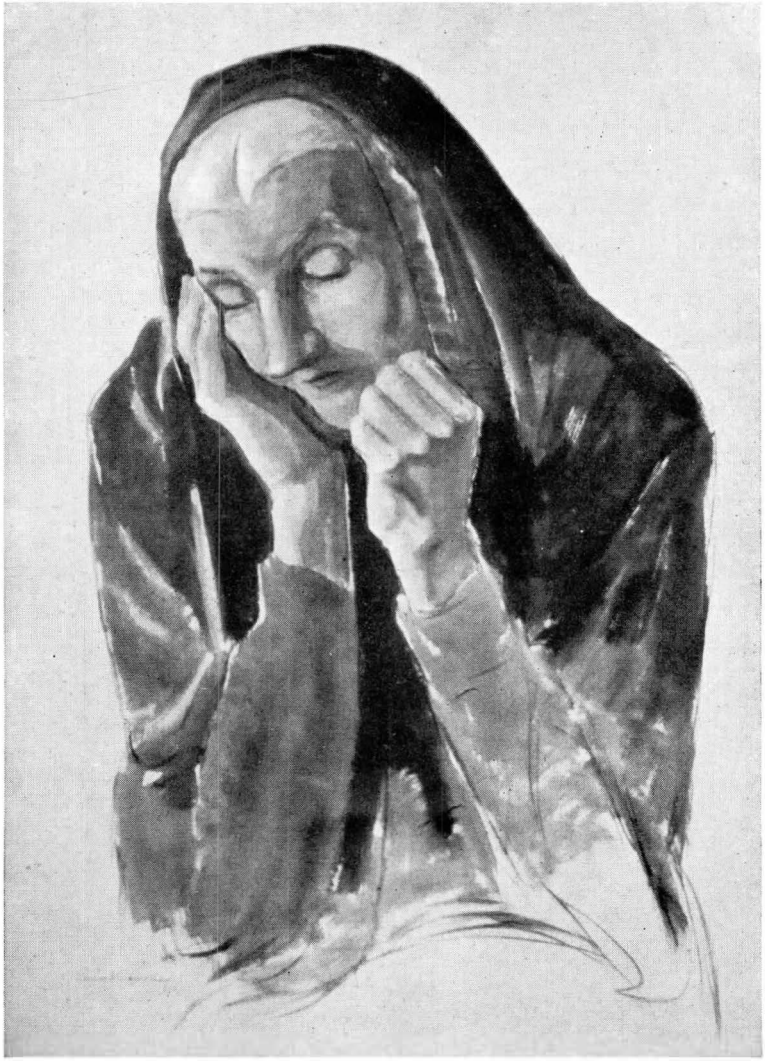


*Flyktande 1941*





*Flykting 1942*



*Sorg* 1942



*Inför det fölorade 1942*



*Inför flygangreppet 1942*



*Sovande barn 1942*



*Familj 1942*



*Reservistbustrum 1942*



»Det förlorade», teckning 1941